

**НАУКОВА ФІЛОЛОГІЧНА
ОРГАНІЗАЦІЯ «ЛОГОС»**

**Міжнародна
науково-практична конференція**

**«ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ: ІСТОРІЯ, СУЧАСНИЙ
СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

7–8 грудня 2018 р.

м. Львів

УДК 80(063)

Ф 54

Філологічні науки: історія, сучасний стан та перспективи досліджень: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції: м. Львів, 7–8 грудня 2018 р. – Львів: ГО «Наукова філологічна організація «ЛОГОС», 2018. – 152 с.

Видається в авторській редакції. Редакційна колегія Наукової філологічної організації «ЛОГОС» не завжди поділяє погляди, думки, ідеї авторів та не несе відповідальності за зміст матеріалів, наданих авторами для публікації.

У виданні зібрані тези, подані на міжнародну науково-практичну конференцію «Філологічні науки в умовах сучасних трансформаційних процесів».

УДК 80(063)

Корж Б. С. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ДЕМІНУТИВІВ У ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ.....	40
Мінцис Ю. Б., Калиняк О. Б. ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ТРАНСФОРМАЦІЇ У ХУДОЖНІХ АНГЛОМОВНИХ ТВОРАХ ЯК ЗАСІБ ДОСЯГНЕННЯ ЕКВІВАЛЕНТНОСТІ	43
Нікіфорова М. В. РИТОРИЧНЕ ПИТАННЯ ЯК КЛЮЧОВА СКЛАДОВА ДИСКУРСУ	46
Пушкар Д. О. ПРО ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ МАШИННОГО ПЕРЕКЛАДУ	49
Смаровоз В. Г. НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ЯК ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧА ПРОБЛЕМА	51
Сокольницький Д. Б. СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТЕРМІНІВ ТА ЇХ ПЕРЕКЛАД	53
Тимченко Ю. В. ПЕРЕКЛАД ДОДАТКА В ХУДОЖНЬОМУ ТВОРІ	55
СЕКЦІЯ 5. МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ	
Ленська О. О. ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ НА ФАКУЛЬТЕТАХ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ВНЗ	58
СЕКЦІЯ 6. РИТОРИКА	
Назаренко Д. С., Казюкалов А. О. РИТОРИКА – НЕОБХІДНИЙ СКЛАДНИК ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЮРИСТА	60
СЕКЦІЯ 7. УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА	
Ботвинко Л. І. ДИНАМІКА І СТАТИЧНІСТЬ СЛЕНГОВИХ ФОРМ МОВЛЕННЯ	63
Гавріл Анамарія ЕКЗИСТЕНЦІАЛІЗМ У ТВОРЧОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ.....	66
Гарбера І. В. ТРИКОМПОНЕНТНІ МІЖКОДОВІ ПЕРЕХОДИ КОНЦЕПТУ <i>ЛЮДИНА</i> У ФРАЗЕОЛОГІЇ СХІДНОСТЕПОВИХ УКРАЇНСЬКИХ ГОВІРОК.....	68
Ліверко А. О. ЖАНРОВО-СТИЛЬОВА СПЕЦИФІКА РОМАНУ Г. ПАГУТЯК «УРІЗЬКА ГОТИКА» У КОНТЕКСТІ ГОТИЧНОЇ ПРОЗИ	70
Мартос С. А. ПЕРСОНАЛІЇ ВІТЧИЗНЯНИХ ДІЯЧІВ У ГОДОНІМАХ ХЕРСОНА	73
Попов Д. С. ГІДНІСТЬ ЛЮДИНИ ЯК ФОРМА МОРАЛЬНОЇ САМОСВІДОМОСТІ У ТВОРЧОСТІ ІВАНА ФРАНКА.....	75
Привалова С. П. ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ ХИМЕРНОЇ ПРОЗИ.....	78

тривогою і неспокоєм та вводити у підвішений стан невизначеності читачів Г. Пагутяк починає з самого початку, влітаючи у текст поступове нагнітання атмосфери страху, очікування біди. Наприклад, розповідь у творі розпочинається з пригноблюючого настрою: «Докопували бульбу вже після Покрови, коли світ темний і змучений...» [3, с. 5]; «У селі траплялось більше похоронів, ніж весіль та хрестин» [3, с. 5]. Негативна атмосфера пов'язана з постаттю Петра та Орка. Власне, негативний акцент зосереджується навколо молодшого Безуб'яка. Саме він стає головним об'єктом зацікавлення своїх родичів-опирів, як можливий подовжувач містичного роду: «Він ще не розумів, що нині за нього змагаються дві сили...» [3, с. 19]. Далі автор посилює напругу тим, що хлопця таки втягує у вир роду опирів убивць.

Отже, розгляд специфіки подій твору «Урізька готика» у контексті готичної прози дає підстави для твердження про такі риси: письменниця влітає у художній текст химерні сюжети й містичних персонажів для досягнення естетики готичної прози. Безперечно, автор зображує простір як спосіб ввести читача в атмосферу саспенсу та химерності, властивих готиці. У творі домінує екзистенційний вибір – герої відчувають себе безсилими та втраченими у людському та інфернальному світах.

Список використаних джерел:

1. Гребенюк Т. В. Роман Г. Пагутяк «Урізька готика» в контексті сучасної української літературної містики *Питання літературознавства*. 2011. Вип. 83. С. 106-112.
2. Гром'як Р. Т., Ковалів Ю. І., Теремко В. І. Літературознавчий словник-довідник. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 752 с.
3. Пагутяк Г. Урізька готика: Роман. Київ : ПП «Дуліби», 2009. 325 с. (Склянка крові з льодом).

Маргос С. А.
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української мови
Херсонський державний університет
м. Херсон, Україна

ПЕРСОНАЛІЇ ВІТЧИЗНЯНИХ ДІЯЧІВ У ГОДОНІМАХ ХЕРСОНА

Одним із напрямів сучасної мовної політики України постав процес ухвалення низки законів про декомунізацію, який є базисом для витіснення пережитків радянських постулат, ідеологій, символів тощо. Закон «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки» зумовив масове перейменування міських об'єктів на всій території України. У Херсоні 2016 року як наслідок дії законів про декомунізацію було перейменовано 104 міських об'єкти, із них 80 вулиць, 14 провулків, 4 парки, 2 площі, 2 проїзди, 1 проспект та 1 шосе.

Урбаноніми багатьох регіонів України поки що належать до фрагментарно і частково вивчених одиниць. Поза увагою лінгвістів залишився і урбанонімний простір Херсона, дослідження якого необхідне через те, що динамічність номінаційного процесу, часті найменування і перейменування вимагають ґрунтовної урбанонімічної концепції. Усе це, безумовно, зумовлює актуальність нашої студії. Метою розвідки є аналіз однієї із груп годонімів Херсона – меморіальні назви на честь діячів загальноукраїнського значення.

Меморіальні власні назви – це один із найпродуктивніших типів годонімів, ці номінації увічнюють пам'ять про людей, події або інші реалії. Годоніми-репрезентанти осіб являють собою досить велику й строкату лексико-семантичну групу, які засвідчують меморіальну (глюорифікаційну [1; 3]) семантику. Панівними серед меморіальних номенів є найменування, підґрунтям для яких слугують антропоніми.

Серед годонімів-персоналій виділяємо три групи: 1) найменування на честь чужоземних осіб; 2) найменування діячів загальноукраїнського значення; 3) найменування, пов'язані з визначними діячами Херсонщини.

Годоніми-репрезентанти персоналій вітчизняного значення становлять той прошарок назв, який засвідчує ступінь усвідомлення належності населення того чи того регіону до певного етносу й держави. З іншого боку, ці найменування відображають шкалу суспільних пріоритетів, цінностей та інтересів [2, с.72].

Група найменувань діячів загальноукраїнського значення є найменшою за кількістю номінацій серед меморіальних назв у годонімії Херсона навіть після дії законів про декомунізацію. До 2016 року ця група містила лише 14 найменувань, зараз їх налічується 29.

Такі чіткі підрахунки номінацій дещо умовні, оскільки серед годонімів-репрезентантів відомих діячів та уродженців Херсонщини є й такі, що мають вітчизняне значення, зокрема вул. *Івана Карпенка-Карого* (український драматург, актор, режисер, театральний діяч, уродженець Херсонської губернії, перший «Збірник драматичних творів» якого вийшов 1886 року в Херсоні), вул. *Оксани Петрусенко* (українська оперна співачка, заслужена артистка УРСР, артистка Херсонського музично-драматичного театру), вул. *Олексія Шовкуненка* (український маляр-аквареліст, майстер пейзажу і портрета, педагог, народився у Херсоні), вул. *Генерала Алмазова* (генерал-хорунжий Армії УНР, отаман знаменитого кінно-гірського гарматного дивізіону запорозького корпусу Дієвої Армії УНР, уродженець Херсона) та інших. Ми ж зараховуємо їх до третьої підгрупи – «найменування, пов'язані з визначними діячами Херсонщини» – і досліджуватимемо ці годоніми у подальших студіях.

Аналізуючи урбаноніми Закарпаття, О. Галай констатує, що назви на честь державних діячів і вчених – одна з підгруп, які в пострадянський час зазнали найбільшого оновлення [1]. За нашими спостереженнями, процес оновлення годонімії Херсона назвами на честь діячів загальноукраїнського значення відбувся після дії законів про декомунізацію.

Домінують у цій групі найменування на честь мистецьких діячів: вул. *Архипа Тесленка*, вул. *Бучми*, вул. *Короленка*, вул. *Котляревського*, вул. *Лесі Українки*, вул. *Макаренка*, вул. *Панаса Мирного*, вул. *Сікала*, вул. *Шевченка*. Оновлена ця підгрупа годонімами вул. *Василя Стуса* (український письменник, критик, літературознавець) та вул. *Сергія Параджанова* (вірменський й український кінорежисер, народний артист УРСР).

Виділення підгрупи «гетьмани, козацькі ватажки» у годонімії Херсона стало можливим лише після 2016 року, оскільки у просторі міста до цього часу був наявний один годонім – вул. *Богдана Хмельницького*. Сьогодні ця підгрупа становить вісім годонімів, серед яких сім є неоназвами: вул. *Антоня Головатого*, вул. *Гетьмана Дорошенка*, вул. *Гетьмана Сагайдачного*, вул. *Івана Богуна*, вул. *Івана Виговського*, вул. *Петра Калнишевського*, вул. *Пилипа Орлика*. Серед наведених лише два годоніми містять у своїй структурі слово *гетьман*, усі останні побудовані за моделлю «ім'я + прізвище».

У підгрупі «державні діячі» як результат дії законів про декомунізацію з'явилися номінації вул. *Володимира Великого*, вул. *Ярослава Мудрого*, вул. *В'ячеслава Чорновола*. Доповнює реєстр цієї підгрупи годонім, який існував до того часу, на честь поборника українізації у 1920-1930-х років – вул. *Шумського*.

Привертає увагу той факт, що на відміну від колишніх найменувань вулиць, які склалися, відповідно до радянської традиції, тільки з назви прізвища (*Фрунзе, Ватутіна, Блюхера, Держинського, Чапаєва, Баумана, Щорса, Рози Люксембург* тощо), нові урбаніми поряд із прізвищем містять переважно і ім'я.

У годонімії Херсона представлені номінації, які вшановують українських науковців: вул. *Биковського*, вул. *Патона*, вул. *Мозолевського* (науковець, археолог, дослідник скіфської старовини, цей годонім з'явився після дії законів про декомунізацію).

На честь слов'янських просвітителів та проповідників християнства, творців першої слов'янської азбуки, перших перекладачів богослужбових книг на слов'янську мову, братів Кирила та Мефодія названо один із херсонських проспектів *Святих Кирила та Мефодія*.

Отже, годоніми, що увіковічують персоналії вітчизняного значення, мають демократичний, проукраїнський характер і відповідають ідеї української топонімічної системи. Більшість годонімів-репрезентантів осіб загальноукраїнського значення названо на честь відомих в Україні людей, в основі вони мають прізвища політичних чи громадських діячів, історичних постатей, митців, представників культури, які своєю діяльністю прославили нашу країну й досить часто відомі й поза її межами.

На подальші студії очікують інші складники годонімії Херсона, зокрема меморіальні найменуваннями з локальною онімною семантикою.

Список використаних джерел:

1. Галай О. Б. Українська урбанонімія Закарпаття в ХХ–ХХІ ст.: автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.01 «Українська мова». – Ужгород, 2009. – 29 с.
2. Титаренко А. А. Годоніми Кривого Рогу, що репрезентують персоналії вітчизняного значення // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія». – 2014. – №10. – Том 2. – С. 71-73.
3. Титаренко А. А. Урбанонімія Кривого Рогу: структура, семантика, функціонування: автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.01 «Українська мова». – Дніпропетровськ, 2015. – 20 с.

Попов Д. С.
курсант 202 взводу

Луганський державний університет внутрішніх справ
імені Е. О. Дідоренка
м. Сєверодонецьк, Луганська область, Україна

ГІДНІСТЬ ЛЮДИНИ ЯК ФОРМА МОРАЛЬНОЇ САМОСВІДОМОСТІ У ТВОРЧОСТІ ІВАНА ФРАНКА

Особливо актуальними є сьогодні праці, де порушується проблема гідності людини. До неї звертаються філософи, психологи, філологи, правники. Як зазначають науковці, «честь і гідність людини відносять до форм моральної самосвідомості, які виконують стверджувальні й критичні функції. Важливим завданням моральної самосвідомості є утвердження певних стандартів самооцінки людської особистості. До форм такого санкціонування належить уявлення про честь і гідність людини» [1, с. 223].

Сучасні зарубіжні соціально-філософські дослідження розглядають онтологічні та екзистенційні виміри людської гідності. Скажімо, філософ Дем'ян Федорика розрізняє онтологічний та екзистенційний виміри людської гідності. Він підкреслює, що